

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय अन्वालय

श्री ५ महाराजाधिराज दीरेन्द्र दीर विक्रम शाहदेवदाट राष्ट्रिय पंचायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः—

२०२६ सालको ऐन नं. ८

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रवटामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुद्धावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रधीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र झंरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविल्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज दीरेन्द्र दीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

बिरुद्धाहरूको संरक्षण गर्न बमेको ऐन

प्रस्तावना:- पैठारी वा निकासी गरिने बिरुद्धा र बिरुद्धा-उत्पाद (प्लाष्ट-प्रोडक्ट) मा लाग्ने विनाशकारी संक्रामक किटाणु वा रोगको आवागमन र विस्तारलाई निरोध र नियन्त्रण गर्न बाब्चनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज दीरेन्द्र दीर विक्रम शाहदेवदाट राष्ट्रिय पंचायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ:- (१) यस ऐनको नाम “बिरुद्धा संरक्षण ऐन, २०२६” रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन श्री ५ को सरकारले नेपाल राजव्यवस्था दूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको सितिवेजि तोकेको ठाउँमा प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा:- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:-

(क) “बिरुद्धा” भन्नाले जीवित वा मृत सर्व प्रकारको बिरुद्धा वा त्वसको भाग सम्भन्नपूर्ण र यस शब्दले बिरुद्धाको ढाँड, हाँगा, गाँठ, कलम, बोक्का, जरा, पात, फलफुल, बीज समेतलाई जनाउँछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित र एकमात्र मात्र लागु हुनेछ ।

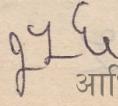
- (ख) "बिरुद्वा-उत्पाद" भन्नाले उपयोगको लागि तबार भइनसकेको टुक्रा वा थुलो पारिएको बिरुद्वाजन्य पदार्थलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ग) "बिरुद्वा संरक्षण अधिकारी" भन्नाले यस ऐनको प्रयोजनको लागि श्री ५ को सरकारले नियुक्त गरेको वा तोकेको बिरुद्वा संरक्षण अधिकारी सम्झनुपर्छ ।
- (घ) "तोकिएको वा तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. श्री ५ को सरकारको अधिकारः— श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी नेपाल अधिराज्यभिन्न बिरुद्वा र बिरुद्वा-उत्पाद पैठारी गर्ने सम्बन्धमा देहायको कुनै वा सबै शर्त बन्देज लगाउन वा काम गर्ने सक्नेछः—

- (क) कुनै बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादलाई कुनै देशबाट पैठारी गर्न निषेध गर्ने,
- (ख) कुनै बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादलाई खास शर्तमा इजाजतपत्र लिई मात्र पैठारी गर्न पाउने गर्न र यस्तो इजाजतपत्र बापत दस्तूर तोक्ने,
- (ग) कुनै बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादलाई नेपाल अधिराज्यभिन्न एक जिल्लाबाट अर्को जिल्लामा लाने सम्बन्धमा आवश्यक शर्त बन्देज तोक्ने,
- (घ) कुनै बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पाद पैठारी गर्न यातायातको साधन वा प्याकेज वा गोदामको सम्बन्धमा आवश्यक उपाय तथा शर्तहरू तोक्ने,
- (इ) बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादलाई जाँच तथा उपचार गर्ने प्रयोगशाला, जाँच केन्द्र (चेकप्वाइन्ट्स) र संकरण निरोध कार्यालय (बदारण्टीन स्टेशन) स्थापना गर्ने र तिनीहरूको काम, कर्तव्य र अधिकार तोक्ने,
- (च) बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पाद साधको माटो वा माटो मात्र वा बिरुद्वा लान सबै धन्य कुनै चीज, वस्तुको पैठारी निषेध गर्न वा पैठारी वा निकासी गर्नु पर्याप्त आवश्यक उपचार गर्नु पर्ने गरी त्यस्तो उपचार तोक्ने,
- (छ) बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादको पैठारी वा निकासी गर्ने बाटो तोक्ने र
- (ज) जीबाणु, क्रिटाणु, माहूरा र चिल्लेकीराहरूको प्रवेशमा प्रतिबन्ध लगाउने वा तिनीहरूको प्रसार रोकन कुनै खास ठाउँमा कुनै खास बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पाद लगाउन वा राख्न निषेध गर्ने ।

४. बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पाद पैठारी गर्दा प्रजापनपत्र दाखिल गर्नुपर्ने:— बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पाद पैठारी गर्न चाहने व्यक्तिले तोकिएबमोजिमको निस्ता प्रमाणसहित तोकिएको ढाँचामा प्रजापनपत्र भरी बिरुद्वा संरक्षण कार्यालयमा दाखिल गर्नुपर्छ ।

तर श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी कुनै खास बिरुद्वा वा बिरुद्वा-उत्पादका सम्बन्धमा त्यस्तो निस्ता प्रमाण र प्रजापनपत्र दाखिल गर्न नपर्ने गर्न सक्नेछ ।

 आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५. अनुसन्धानको लागि पैठारी हुने बिरुदा र बिरुदा-उत्पादमा सहुलियतः- अध्ययन, अनुसन्धान र अन्य कुनै वैज्ञानिक कामको लागि सरकारी वा गैरसरकारी संस्थाहरूले पैठारी गर्ने बिरुदा र बिरुदा-उत्पादको पैठारी र उपचारको सम्बन्धमा बिरुदा संरक्षण अधिकारीले मनासिब ठहराएमा तोकिएबमोजिमको सहुलियत प्रदान गर्न सक्नेछ ।

६. बिरुदा र बिरुदा-उत्पाद निकासी गर्ने प्रमाणपत्र लिनु पर्ने:- (१) नेपाल अधिराज्य-बाद विदेशमा कुनै बिरुदा र बिरुदा-उत्पाद निकासी गर्न चाहनेले बिरुदा संरक्षण अधिकारी समक्ष निवेदन दिनुपर्छ ।

(२) उप-इफा (१) बमोजिम द्विने निवेदनपत्रको साथमा तोकिएबमोजिमको कागजात र विवरण समेत दाखिल गर्नुपर्छ ।

(३) उप-इफा (१) बमोजिमको निवेदनपत्र र उप-इफा (२) बमोजिमको कागजात र विवरण प्राप्त भएपछि प्रमाणपत्र दिन बाधा नदेखिएमा बिरुदा संरक्षण अधिकारीले तोकिएबमोजिमको प्रमाणपत्र दिनेछ ।

७. बिरुदा संरक्षण अधिकारीको अधिकारः- बिरुदा संरक्षण अधिकारीलाई बहापत्रमोजिमको अधिकार समेत हुनेछः-

(क) इफा ३ अन्तर्गत प्रकाशित सूचनाले लगाइएको शर्त बन्देज कसैले उत्तराधिन गरेमा सम्बन्धित बिरुदा वा बिरुदा-उत्पाद जफत गर्ने,

(ख) इफा ४ बमोजिम दाखिल गरेको प्रजापनपत्रमा बिरुदा वा बिरुदा-उत्पादको कसैले विवरण फरक पारी लेखेमा फरक पारे जति बिरुदा वा बिरुदा-उत्पाद जफत गरी सम्बन्धित व्यक्तिलाई पचास रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्ने,

(ग) विनाशकारी कोटाणु वा रोग भएका बिरुदा तथा बिरुदा-उत्पाद जफत गर्ने, र

(घ) जफत भएको बिरुदा वा बिरुदा-उत्पाद लिलाम बिक्री गर्ने वा अवस्थानुसार नष्ट गर्नुपर्ने भए नष्ट गर्ने ।

८. पुनरावेदनः- (१) इफा ७ बमोजिम बिरुदा संरक्षण अधिकारीले गरेको निर्णयउपर सो निर्णय भएको पैतीस दिनभित्र थी ५ को सरकार, कृषि शिक्षा तथा अनुसन्धान विभागको निर्देशक समक्ष पुनरावेदन लाग्न सक्नेछ ।

(२) उप-इफा (१) बमोजिम निर्देशकले गरेको निर्णयउपर सो निर्णय भएको मितिले पैतीस दिनभित्र थी ५ को सरकार वा थी ५ को सरकारले तोकेको अधिकारी समक्ष पुनरावेदन लाग्न सक्नेछ ।

९. नियम बनाउने अधिकारः- यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न थी ५ को सरकारले नियम बनाउन सक्नेछ ।

लालमोहर सदर मिति- २०२६।६।५।५

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल

थी ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुन्छ।

२५६

94C

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।